

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקז

ערב שבת קודש
פרשת וישלח
י"ג בכסלו ה'תשע"ב

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יום שישי

חג הגאולה – כ' בכסלו

יום (ועיקר) ההתוועדות – ראה לעיל בתחילת ה'לוח' (בכותרת 'תכנון ההתוועדויות', ונסמן בהערה 10) מדברי הרבי. אין אומרים תחנון³.

בימים אלה מתחילה ההכנה לעבודה דימי חנוכה, החל מלימוד הלכות חנוכה, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע להזולת⁵³.

53) התוועדויות תשנ"ב ח"א עמ' 393 (מוגה) הערה 58.

מתאימה, ובפרט כאשר יהיו 'מונחים בזה'⁵¹.

שחרית: בעבר, כשעדיין לא התפשט המנהג לטבול במקווה בכל יום, היה י"ט כסלו מהימים שבהם הקפידו לטבול: "חסידיים נוהגים לטבול לפני תפילת שחרית די"ט כסלו, כמנהג המקובל מחסידיים הראשונים בשם מורנו הבעש"ט, שבערב שבת ובערב יום-טוב, כמו גם בשבת ויום-טוב שחרית טובלים במקווה"⁵².

51) שיחת ליל י"ט בכסלו תשמ"ט ס"ב (תורת-מנחם – התוועדויות' ח"ב עמ' 4), ועיי"ש במעלת לוח זה בכלל. ואכן רבים מאנ"ש נוהגים ללמדו כסדרו מידי יום ביומו (וידוע שגם הרבי הקפיד שידעו אותו), בציבור או ביחידות, ולסיימו ולהתחילו מחדש היום.

52) סה"ש תש"ב עמ' 19. הובא בספר-המנהגים.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

(א) תלמוד תורה של המסכתא אשר לקח לחלקו.
 (ב) לימוד המסכתא בתור חלק מלימוד כל הש"ס.
 (ג) כאילו לומד (בשותפות) את כל הש"ס כולו. (ד)
 נחשב כלימוד בעשרה ויותר. ה) מקנה ומזכה לכל
 אחד ואחד מהמשתתפים חלק בלימודו.

"בטח ידביקו בכותלי בית הכנסת רשימת
 המשתתפים בחלוקת הש"ס, ויהיה לחיזוק ולזיכרון
 טוב בהיכל ה', והוא מנהג ליובאוויטש"⁴⁷.

ואותם הנמצאים במקום אשר, מאיזה סיבה
 שתהיה, הוא "קטן מהכיל" לחלק כל הש"ס -
 מצטרפים לחלוקת הש"ס הנעשית בבית מדרשו
 של הרבי ע"י "מחנה ישראל"⁴⁸.

שיעורי תורה: "לשאלתו מה ילמוד בהמעת
 לעת דיום הבהיר... י"ט כסלו... מוכן שהלימוד
 צריך להיות בתורתו של בעל השמחה והגאולה,
 זאת אומרת, תורת חסידות חב"ד, אם בספריו
 (כמו ספר התניא, תורה אור ולקוטי תורה) או
 (ביחד עם הביאורים שנתוספו) במאמרים ושיחות
 של רבותינו נשיאינו"⁴⁹.

בסיום התוועדות י"ט כסלו תשי"ב, קודם ברכת
 המזון, ציווה הרבי להכריז "שמי שלא סיים עדיין
 את התניא - ... יסיימו. ולבסוף הוסיף, שלאור
 דווקא כעת, אך שלא יפסיקו בין 'חתן תורה' ל'חתן
 בראשית'⁵⁰.

ביום י"ט בכסלו מתחילים ללמוד שוב שיעורי
 לימוד התניא (לשנה פשוטה), מתחילת הספר,
 כפי שנחלקו לימי השנה על-ידי כ"ק אדמו"ר
 מוהרי"צ נ"ע.

תחילת הלימוד היום צריכה להיות בעניינים
 שהזמן גרמא, ולכל לראש ב'לשון הרב' שבתחילת
 לוח 'היום יום' (במעלת יום י"ט בכסלו. ואפשר
 למצוא בו שייכות לכל יום, גם כשאין הקביעות

"המנהג הקדום בתפוצות ישראל לגמור כל הש"ס
 בכל שנה ושנה בכל עיר ועיר, ובמקום שאפשר
 - בכל בית-כנסת ובית-מדרש על-ידי חלוקת
 המסכתות". וידועה השתדלות כ"ק אדמו"ר הזקן
 בזה, וזה לשונו³⁹: לגמור כל הש"ס⁴⁰ בכל שנה ושנה
 ובכל עיר ועיר לחלק המסכתות על-פי הגורל או
 ברצון, ועיר שיש בה מנינים הרבה - יגמרו בכל
 מניין ומניין, ואם איזה מניין קטן מהכיל - יצרפו
 אליהם אנשים מאיזה מניין גדול, בכל ישונה, חוק
 ולא יעבור".

כל אחד ישתתף בזה על-ידי לקיחת מסכת
 אחת. ומה טוב, באם הדבר ביכולתו, לקחת שתי
 מסכתות או יותר⁴¹. כדאי וראוי שההתחייבות על
 לימוד המסכת תבוא בכתב, וליתן הכתב בידי
 אחר, שהרי רואים שזה פועל תוספת כוח וזירוז
 גם אם יהיו קשיים בדבר, ביודעו שיכולים לשאול
 ולברר אצלו האם אמנם קיים את הבטחתו⁴².

אדמו"ר המהר"ש כותב: "ולכל הפחות צריך כל
 אחד ללמוד מסכת גמרא בשנה"⁴³.

על-פי זה נהגו מאז לסדר חלוקת הש"ס ביום חג
 הגאולה י"ט כסלו. משנת תרס"ג ואילך, מפני אפס
 הפנאי בי"ט כסלו, הנהיגו בליובאוויטש חלוקת
 הש"ס בכ"ד טבת - יום ההילולא של רבינו הזקן,
 ומשנת תשי"ג שוב נקבע המנהג דחלוקת הש"ס
 בכמה מקומות [על-ידי הרבי] - לי"ט כסלו⁴⁴.
 כשהיה כ"ק אדמו"ר מהורש"ב בזמן חלוקת
 הש"ס בחו"ל, היה מודיע במברק איזו מסכת הוא
 לוקח⁴⁵.

בחלוקת הש"ס יש כמה עניינים⁴⁶:

39) אגה"ק ד"ה 'הוכח תוכיח', שבסו"ס התניא.
 40) נוהגין לחלק "כל הש"ס כולו" גם המסכתות שאין בהן
 גמרא (כמו זרעים וטהרות), וגם תמיד ומידות (אף שאין אלא
 סיפור דברים) - סה"ש תשנ"ב ח"ב עמ' 487 הערה 114.
 41) שם עמ' 491.
 42) שם עמ' 490.
 43) היום יום י"ח אדר"ב, ובענייננו, סה"ש תשנ"ב ח"ב עמ'
 499.
 44) סה"ש שם עמ' 492. ובמקור: 'תורת-מנחם - התוועדות'
 תשי"ג ח"א עמ' 216.
 45) ס' ליובאוויטש וחייליה עמ' 45.
 46) מכתב בשה"ש שם עמ' 497.

47) ממכתב בשה"ש תשנ"ב עמ' 496. 'בית חיינו', גיליון 117
 עמ' 29.
 48) ספר-המנהגים שם.
 49) אג"ק ח"כ עמ' סא.
 50) שיחות קודש (מהדורת תש"ס) עמ' 125. וכנראה הפירוש,
 שמייד אחר שיסיימו, גם יתחילו מחדש [ולכאורה גם בזמן
 המקורי של הסיום, ח"י כסלו, שייך להתחיל, אף שטרם הגיע
 זמנו - כמו בשמח"ת שמתחילים לקרוא 'בראשית']. וראה
 הגירסא שבתורת-מנחם - התוועדות' תשי"ב ח"א עמ' 200.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ג בכסלו ה'תשע"ב - כ' בכסלו ה'תשע"ב

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ג בכסלו	ה' גוילה ואבידה פרק טו-יח.	ה' נחלות... בפרקים אלו. פרק ת.	מל"ת רסט. מ"ע רד.
ש"ק	י"ד בכסלו	ה' חובל ומוזיק... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מ"ע רלו.
א'	ט"ו בכסלו	פרק ד-ו.	פרק י.	מ"ע רלו.
ב'	ט"ז בכסלו	פרק ז-ח. ה' רוצח ושמירת נפש... בפרקים אלו. פרק א.	פרק יא.	מ"ע רלו. מל"ת רפט. רצו*.
ג'	י"ז בכסלו	פרק ב-ד.	פתח פיך וגו'. ספר שופטים והוא ספר ארבעה עשר.. ה' סנהדרין... בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רכה. מל"ת רצה**.
ד'	י"ח בכסלו	פרק ה-ז.	פרק ב.	מ"ע רמו. מל"ת רצג. רצו. מ"ע קפב.
ה'	י"ט בכסלו	פרק ח-י.	פרק ג.	מ"ע קפא. מל"ת שט. רחצ. מ"ע קפד.
ו'	כ' בכסלו	פרק יא-יג.	פרק ד.	מל"ת רצט. מ"ע רב. רג. מל"ת ער.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', י"ג בכסלו	4:24	5:12	5:35	6:37	8:59	11:33	12:03	4:36.1	5:03
ש"ק, י"ד בכסלו	4:25	5:13	5:35	6:38	9:00	11:33	12:03	4:36.3	5:03
א', ט"ו בכסלו	4:25	5:14	5:36	6:39	9:00	11:34	12:04	4:36.5	5:03
ב', ט"ז בכסלו	4:26	5:14	5:37	6:39	9:01	11:34	12:04	4:36.7	5:03
ג', י"ז בכסלו	4:26	5:15	5:37	6:40	9:02	11:35	12:05	4:36.9	5:04
ד', י"ח בכסלו	4:27	5:15	5:38	6:41	9:02	11:35	12:05	4:37.2	5:04
ה', י"ט בכסלו	4:28	5:16	5:39	6:41	9:03	11:36	12:06	4:37.5	5:04
ו', כ' בכסלו	4:28	5:17	5:39	6:42	9:03	11:36	12:06	4:37.8	5:05

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
וישלח	4:00	5:15	4:14	5:17	4:03	5:14	4:18	5:19
וישב	4:02	5:18	4:16	5:19	4:05	5:16	4:20	5:21

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יור: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

תוהו ותיקון בחיי האדם

ההוראה מהתעסקותו של יעקב עם קרבנות מעולם התוהו • ביאור סיבת ההתנגדות לחסידות למרות שהגיע העת לגלותה • התכלית היא בחיים שלאחר הנישואין, אולם לשם כך דרושה ההכנה בתקופה שלפני הנישואין • דווקא בירידה לברר הדברים הגשמיים שמעולם התוהו מבלי להתפעל, מגיעים לבסוף להתיישבות • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ב. והנה, כיוון שהתורה מספרת לנו סדר הקרבנות של עולם התוהו, בהכרח לומר, שגם עכשיו, לאחרית מתן-תורה, שעיקר העבודה היא בסדר עולם התיקון, שייך וישנו אצל כל אחד ואחד גם סדר העבודה של תוהו, אלא שעניין זה אינו אלא הכנה והקדמה לסדר העבודה של תיקון. וכמו שהוא בנוגע לתוהו ותיקון עצמם – שאף על-פי שבנוגע לעולם התוהו נאמר "דין לא הניין ליה"⁷, ולכן היתה השבירה בעולם התוהו, מכלי מקום, יש גם מעלה בבניין עולם התוהו, שנברא מלכתחילה באופן של "בונה על מנת לסתור"⁸ – שלאחרי זה נעשה בניין עולם התיקון באופן נעלה יותר מכמו שהיה לולי בניין וסתירת עולם התוהו.⁹ [וזהו גם המענה על השאלה מהו הצורך במציאות הרע, דלכאורה, בשביל עניין העבודה היה מספיק הקו של "עשה טוב", ומהו הצורך במציאות הרע שיצטרפו לדחותו – כי דווקא על-ידי זה שישנו מציאות הרע ודוחים אותו, אזי ה"עשה טוב" הוא באופן נעלה יותר. ועל דרך זה בנוגע לגילוי תורת החסידות, שיש השואלים למה היתה צריכה להיות התנגדות

א. בנוגע למסופר בפרשת השבוע אודות המנחה ששלח יעקב לעשו – מבואר בתורה אור¹ שזהו על-דרך עניין הקרבנות שנקראים בשם מנחה. וממשיך לבאר הטעם שהמנחה ששלח יעקב לעשו אינה מתאימה לעניין הקרבנות, הן מצד המספר, "עזים מאתיים גו"², שלא מצינו דוגמתו בעניין הקרבנות, והן מצד סוגי הבהמות, ששלח גם "גמלים"³ שהם טמאים בקרבנות, – ואין לתרץ שקודם מתן-תורה שאני, שהרי גם בקרבנות שקודם מתן-תורה מצינו שנח הקריב מן הבהמה הטהורה דווקא⁴ (שמהם הכניס לתובה "שבעה שבעה", כדי שיקריב קרבן בצאתו מן התובה)⁵, ועל-דרך זה בקרבנות שהקריב אברהם אבינו וכו' – כיוון שקרבנות אלה אינם שייכים לעולם התיקון, אלא לעולם התוהו, ש"אין אתנו יודע עד מה האיך ומה הם הקרבנות ואיזה שיעור, רק יעקב אבינו ע"ה ידע עניינם וכך שלח. . קרבנות אחרים אשר לא כתובים בתורה בקרבנות דתקון ושיעורים אחרים כו"⁶.

(1) פרשתנו כה, ב ואילך.
 (2) פרשתנו לב, טו.
 (3) שם, טז.
 (4) ראה זבחים קטו, ט"ב ואילך.
 (5) פרש"י נח ז, ב.
 (6) תו"א שם.
 (7) ב"ר פ"ג, ז. פ"ט, ב. ועוד. וראה סה"מ ה"ש"ת ס"ע 55 בהערה.
 (8) סה"מ תקס"ג ח"ב עמ' תשכח. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ב ס"ע תקפב ואילך.
 (9) ראה סה"מ עטר"ת עמ' כו.

בתקופות שונות²⁷ הורה הרבי לנגן ניגון זה בהתוועדות, ופעם אחת הורה לנגנו כבר בשבת מברכים חודש כסלו²⁸. אף לסיום ההתוועדות בתקופת י"ט כסלו, לפעמים היה הרבי, בצאתו מהתוועדות [וגם בשבת-קודש הסמוכה וכדומה], מתחיל לשיר "פדה בשלום" או את סיום הניגון "ואני אבטח בך"²⁹. החלטות טובות: "בקביעות עיתים לתורה הנגלית ודא"ח ברבים, והזיק דרכי החסידות באהבת רעים"³⁰, וכן "בעבודת התפילה ואהבת ישראל"³¹, ו"בקיום המצוות באור והתלהבות, וכל זה – באופן דמוסיף והולך"³² בג' הקווים דתורה עבודה וגמ"³³, בלימוד הרמב"ם, ג' פרקים ליום³⁴, לסייע גם בממונו למוסדות רבותינו נשיאינו³⁵, ולצאת ב"קריאה לכל אחב"י שליט"א אשר ליבם ער ל'קול ילד בוכה' – לפעולות נמרצות בהפצת התורה בכלל והפצת מעיינות החסידות³⁶ בפרט, הלימוד והמעשה גם יחד, ומתוך התלהבות חיות ואור"³⁷.

חלוקת הש"ס:

עצם עניין חלוקת הש"ס הוא מנהג קדום בישראל, ובלשון כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע³⁸:

(27) כגון: שיחת י"ט בכסלו תשכ"ב ס"ג, תשכ"ד ס"א, ש"פ מקץ תשכ"ד ס"א.
 (28) ראה שיחת ש"פ תולדות תשי"ד ס"א, ועוד.
 (29) ס' 'חג החגים' (להרח"ח ר' מיכאל אהרן שי' זליגואן, ברוקלין תשי"ט) עמ' 66.
 (30) היום-יום דהיום.
 (31) אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"י עמ' שכב, ח"ט עמ' שד.
 (32) אג"ק חכ"ב עמ' עו.
 (33) סה"ש תש"נ ח"א עמ' 182, תנש"א ח"א עמ' 191, ועוד. ומובן ופשוט שבהתוועדות גופא צריך שיהיו ג' הקווין: תורה – לחזור מתורת רבותינו נשיאינו. עבודה, תפילה – באמירת 'לחיים' כאשר מברכים איש את רעהו. גמ"ח – לתת לצדקה, ולעודד איש את רעהו (סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 166. התוועדות תשמ"ט ח"ב עמ' 8).
 (34) סה"ש תנש"א עמ' 191.
 (35) אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"א עמ' תקנ. ח"ב עמ' תעד.
 (36) חוצה – החל מה'חוצה' שנפשו, היינו שלימוד החסידות, בחינת ה'יחידה' שבתורה שקשורה עם ה'יחידה' שבנפש, חודר בכל מציאותו וכוחות נפשו (שיחת ש"פ וישלח תש"ו).
 (37) אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו חכ"ב עמ' שע.
 (38) אג"ק שלו ח"י עמ' סאי"ב.

י"ט בכסלו הוא 'מתן תורה' דפנימיות התורה²¹. אין אומרים תחנון³. כיוון שי"ט בכסלו הוא 'ראש השנה לחסידות', ניתן עדיין להשלים בו כל מה שחסר עד אז²². יום-ההילולא: יום זה הוא יום ההסתלקות-הילולא של אדמו"ר רבי דובער, הרב המגיד ממעזריטש נבג"מ זיע"א (בשנת תקל"ג, ומנוחתו-כבוד בעיר אניפולי)²³. התוועדות²⁴: "הזקנים, הצעירים גם הנערים, עבדו את ה' וקבלו עליכם עול מלכותו יתברך. דעו כי ביום הזה כל אבותינו – מהבעש"ט – יהיו בעזרכם. קבלו עליכם ללמוד דא"ח באמת, וחיו. היזהרו מאוד ביום הזה כי קדוש הוא. לחיים ולברכה!"²⁵. נוהגים לנגן (=לזמר) בחג הגאולה את הניגון הידוע על הפסוקים "פדה בשלום נפשי"²⁶.

(21) ספר-השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 483, ועיי"ש שגילוי למעלה מגילוי פנימיות התורה לע"ל.
 (22) לקוטי-שיחות ח"ב עמ' 468.
 (23) תולדותיו בס' 'רבי דובער – הרב המגיד ממעזריטש', הוצאת קה"ת, תשל"ה.
 (24) בלויבאוויטש היו עורכים סעודה (ראה אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"ד עמ' עג. אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"א עמ' סט), וכן בבתי-כנסת חב"ד בכל מקום (אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ה עמ' תמג) ובה אכלו 'שווארצע קאשע' – זכר למאכל אדה"ז בהיותו במאסר – ובבישול והכנת ה'קאשע' ראו זכות מיוחדת (ראה סה"ש תרח"ץ ס"ע 250).
 בדורנו נערכת התוועדות י"ט כסלו 'ברוב עם – הדרת מלך' ללא סעודה, וכההוראה לועד כפר-ח"ד (אג"ק חט"ז עמ' קז). "במ"ש בהנוגע להסעודה, בכלל ראוי שבעיקר יהיה מיני מזונות, אלא שכיוון ממניין יטלו ידיהם לסעודה כדי שיוכלו לברך ברכת המזון בעשרה, משא"כ האורחים שלא תמיד נשארים... לברהמ"ז... נוסף על הקושי בנט"י כדבעי", ולמעשה אף הרבי לא היה נוטל ידיו: "משנת תש"א ואילך, בכל שנה ביום י"ט כסלו הכינו גבאי ביה"כ סעודה לכבוד יו"ט ואח"כ עלו (מי שזכה להיכנס) להתוועדות כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע – למזונות ומשקה – אבל כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לא נטל ידיו לסעודה אחרי הנ"ל, להוציא פעם אחת בי"ט כסלו תשי"ב" (הרח"ח ר"ל שי' גרונר). מאידך, בכמה מקומות של ציבור אחב"י הספרדים שהורגלו בסעודות-מצווה גדולות מסודרות ואין חשש כהנ"ל, יש שהחזירו עטרה ליושנה.
 (25) היום-יום ח"ב, ממכתב כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע, י"ט כסלו תרפ"א. וראה אג"ק שלו ח"א עמ' קכב.
 (26) עד סוף המזמור – ספר-הניגונים, ח"א ניגון נ"ה.

המקום; להכין מבין התלמידים כאלו שיחזרו מאמר או על-כל-פנים עניין של דא"ח; וכן לסדר קבוצת מנגנים מהם בסדר מסודר, שבוזה תהיה רוממות רוח לתלמידים, ובטח יעורר הדבר ביניהם גם 'קנאת סופרים', וכן יעשה את הרושם המתאים על אנשי העיר והסביבה¹⁴.

* אף במוסדות לבנות הציע¹⁵, שינאמו על פרשת החג גם אחדות מהתלמידות, אף שעל-פי הרוב מסייעים להן בעריכת הנאומים, כי חשובה ההשתתפות מצידן, וגם עצם הדבר שהן נואמות – ערך רב לו.

* מסיבות והתוועדות י"ט בכסלו שייכות גם לשבתות שלפניו ושלאחריו¹⁶.

יום חמישי

חג הגאולה – י"ט בכסלו¹⁷.

ביום זה לפנות ערב, יצא כ"ק אדמו"ר הזקן נבג"מ זיע"א לחירות מבית האסורים ממאסרו הראשון בפטרבורג בשנת תקנ"ט¹⁸.

מאחלים בלשון יחיד: "גוט יום-טוב – לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידות תכתב ותחתם"¹⁹.

י"ט בכסלו נקרא על-ידי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ "חג החגים"²⁰.

14 בקשר לביקורת על הזמנת אישי ציבור שלעת-עתה אינם שומרי תורה ומצוות וכו' לאירוטיים כיו"ב – ראה תגובת הרבי שנדפסה ב'התקשרות' סוף גיליון יז.

15 אג"ק ח"י עמ' קצח.

16 אג"ק ח"ד עמ' סו.

17 בי"ט בכסלו, לבש כ"ק אדמו"ר בגדי שבת (יומן תשכ"ה אות קנו, 'כפר חב"ד' גיליון 692 עמ' 32).

18 וכיוון שלא יצא אדה"ז מבית המגדל אלא בערב, מתוועדים ועושים יו"ט גם בכ" בכסלו (בית רבי' ח"א פי"ח). פרשת היום ב'ספר התולדות – אדמו"ר הזקן, כרך ג, תשמ"ו. מסמכים מקוריים בקובץ 'כרם חב"ד', גיליון 4, מכון 'אוהלי שם – ליובאוויטש' תשנ"ב.

19 כמו בר"ה (ס' המנהגים עמ' 65) – התוועדות תשמ"ט ח"ב עמ' 4. הברכה – היום-יום דהיום.

בסה"ש תש"ב עמ' 19 נמסר, שמנהג חסידי אדה"ז היה לומר 'גוט יו"ט' לפני ואחרי מעריב, ובמשך כל המעל"ע די"ט בכסלו כשחסידי נפגשים.

20 אג"ק שלו ח"א עמ' ל. הקדמת 'היום יום'. נתבאר בלקו"ש ח"ה עמ' 436, חכ"ה עמ' 385.

"בכלל, שני אופנים בהתוועדות: "א) לסדרה במקומות רבים בעיר, בכדי שישתתפו גם אנשים כאלו אשר למקום אחר לא היו באים. ב) לאסוף כל המתוועדים במקום אחד, אשר אז הנה – ברוב עם הדרת מלך, ההתוועדות תהיה עם הזקנים והגדולים שבחבורה וכו'.

"ריבוי הכמות, או עליוי האיכות, וידועה השקלא-וטריא מי מהם עדיף...

"והצעתי בזה, אשר בלילה הראשון, אור לי"ט כסלו, יתוועדו במקומות שונים⁸ (ויודיעו שם אודות ההתוועדות דלמחר). ולמחרת, אור לכ' כסלו⁹, יתאספו במקום אחד להתוועדות...¹⁰.

* כדאי ונכון שכל אחד ואחד יערוך התוועדות (ומה טוב – ג' התוועדות, "בתלת זימני הווי חזקה" – אחת בעצמו ושתים על-ידי שלוחיו, או שמשתתף בעצמו בשלושתן כיוון שנערכות בזמנים שונים – בליל י"ט בכסלו, ביום י"ט בכסלו, ובפרט קרוב לסיומו ובאופן שיומשך גם בליל כ' בכסלו¹¹) – עם עצמו (בכל עשר כוחות נפשו), עם בני ביתו, עם חבריו וידידיו וכיו"ב – כדי להדגיש עוד יותר שכל אחד ואחד הוא גם משפיע, וכמו שכתוב (בשייכות לגאולה) "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם"¹².

* הצעות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לאחד מראשוני שלוחיו, בקשר לעריכת התוועדות י"ט בכסלו בישיבה¹³:

לפרסם מראש את תאריך ההתוועדות ואת סיבתה בקצרה בעיתונות הנקראת על-ידי יהודי

8 בכל מקום ומקום האפשרי – ספר-השיחות תנש"א ח"א עמ' 178, תשנ"ב ח"א עמ' 166.

9 הגאולה הייתה לאחר חצות היום (בעת תפלת המנחה), ונמשכה בתוך הלילה דכ' בכסלו (לאחרי ג' השעות וכו' עד שהגיע לדירת החסידים); ומטעם זה נהגו רבותינו נשיאינו לסדר ההתוועדות די"ט בכסלו – באור לכ' בכסלו. ומכיוון שנהגו כן ברבים ובפירסום – הרי זו הוראה לרבים (ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 155, וש"ג). וראה התוועדות תשמ"ט ח"ב עמ' 7.

10 אג"ק ח"ה עמ' מח. ספר המנהגים עמ' 93.

11 ובקביעות כבשה זו שיי"ט כסלו חל ביום חמישי, זו הזמנות קלה לערוך ע"פ שלוש התוועדות בליל ויום חמישי, שיש ושי"ק, ובתלת זימני הוי חזקה (ש"פ וישלח תנש"א).

12 סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 166.

13 בעיר מרקש במרוקו, אג"ק ח"ח עמ' קמו.

שידוע¹³ שעל-ידי לימוד התורה המשיך נשמות הגרים, והיינו, שאצלו לא היה עניין של תוהו ממש, אלא שאף-על-פי-כן לא היה זה אמיתית עניין התיקון, וראיה לדבר – שכניסתו לפרדס ("ארבעה נכנסו לפרדס . . בן עזאי") לא היתה כמו אצל רבי עקיבא שנכנס בשלום ויצא בשלום¹⁴). ועל-אחת-כמה-זכמה בנוגע לאלה שלא שייכים למדריגתו של בן עזאי שהמשיך נשמות על-ידי לימוד תורתו –

בוודאי צריך להיות אצלם עניין "לשבת יצרה" כפשוטו, ובמילא צריכים להשתדל שיבוא הדבר בפועל ממש, ובהקדם.

– לאדמו"ר האמצעי הציעו כמה שידוכים, ואמר, שיבחר בשידוך שיוכל לבוא אל הפועל בהקדם יותר, כיוון שמשתוקק כבר לשמוע את מאמרי החסידות שיאמר אדמו"ר הזקן בחתונה¹⁵.

(כ"ק אדמו"ר אמר בבת שחוק): אינני יודע אם יש לכולם צימאון לחסידות כמו שהיה אצל אדמו"ר האמצעי... מסתמא יש חילוקי דרגות בזה, אבל בכל אופן, מצד עניין "לשבת יצרה" – יש להשתדל שיבוא הדבר בפועל בהקדם.

ד. ויש להוסיף, שגם בזמן שלאחרי הנישואין שייך עניין התוהו, וראיה לדבר, שגם לאחרי הנישואין קורין פרשת וישלח שבה מסופר אודות הקרבנות של עולם התוהו.

ויובן על-פי מה שכתוב¹⁶ "כנען בידו מאזני מרמה", ומבואר בזה¹⁷ ש"כנען פירושו סוחר .. על-דרך משל כמו הסוחר שיפזר ממון כסף וזהב ומוציאם מרשותו כדי להרוויח ולהשתכר, וכל עיקר כוונתו להיות מפזר ונוסף עוד",

– אלא שכזה גופא יש ב' אופנים: יש מי שהולך בדרך הישר, שעוסק במשא ומתן כדי להרוויח כדי צורכו, ויש מי שהולך בדרך עקלתון, שמוטרד ביותר מצד רצונו להרבות הון ועושר, עד כדי כך שמעמיד עצמו בסכנה כדי להשיג אבנים טובות

13 ראה שער הגלגולים הקדמה לד.

14 חגיגה יד, סע"ב. טו, סע"ב. ע"פ גירסת הע"י. ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א.

15 ראה גם סה"ש תרח"ץ עמ' 256.

16 הושע י"ח.

17 תו"א ר"פ וישב. ובארוכה – תורת חיים שם. ובכ"מ.

לתורת החסידות, לאחרי שכבר הגיע הזמן להתגלות תורת החסידות – כי דווקא על-ידי זה שישנה התנגדות ומבטלים אותה, נעשה גילוי החסידות ביתר שאת, נוסף לכך שגם השמחה "עבדו את ה' בשמחה"¹⁰ – שהיא מהיסודות של תורת החסידות – היא גדולה יותר].

ועל-פי זה מובן דיוק לשון הכתוב¹¹ "לא תוהו בראה לשבת יצרה" – דלכאורה, מספיק לומר "לשבת יצרה", ומעצמו היה מובן ש"תוהו" מושלל ומופרך, ולמה צריך לומר גם "לא תוהו בראה" – כי בהזכרת תיבת "תוהו" בתורה, מודגש קיום מציאותו של עולם התוהו, אלא שמציאותו היא באופן ש"לא תוהו בראה", "בונה על מנת לסתור". דוגמא לדבר בנגלה בתורה: הנודר נדר ואומר לכשאדור יהיה מופר, היינו, שחלות הנדר הוא מלכתחילה באופן שיהיה מופר.

ג. והנה, עניין תוהו ותיקון אצל כל אחד ואחד בפרטיות הוא – קודם הנישואין ואחרי הנישואין: עניין "לשבת יצרה" כפשוטו – קאי על עניין הנישואין, ונמצא, שהזמן שקודם הנישואין הוא בבחינת תוהו, והזמן שלאחרי הנישואין הוא הסדר דתיקון.

והרי בוודאי צריך להיות הזמן שקודם הנישואין, ויש בו מעלה וכו', אבל התכלית היא בזמן שלאחרי הנישואין, ואילו הזמן שקודם הנישואין הוא רק בתור הכנה לזמן שלאחרי הנישואין.

וזהו הטעם שהסדר בליובאוויטש בכלל ובישיבת תומכי-תמימים בפרט – כפי שהנהיגו המייסד והמנהל-פועל, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ובנו כ"ק מו"ח אדמו"ר – אינו כמו בכמה ישיבות שהבחורים לומדים עד גיל מבוגר ביותר (ל' שנה וכיוצא בזה), אלא בשנות העשרים המוקדמות צריכים להתעניין ולעסוק בשידוך כפשוטו למטה מעשרה טפחים – מטעם הנ"ל ש"לא תוהו בראה לשבת יצרה".

ולכן, הנהגתו של בן עזאי שלא נשא אשה בגלל שנפשו חשקה בתורה¹² – לא היתה רצויה, כיוון שזוהו סדר הנהגה של תוהו¹⁶. וזאת – אף-על-פי

10 תהלים ק, ב.

11 ישעיה מה, יח.

12 יבמות סג, סע"ב.

הלכות ומנהגי חב"ד

יום רביעי,
ח"י בכסלו

* סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה – כל ליל שבת זו (אלא שנמנעים מלקדשה בשבת). ובדיעבד ניתן לקדש במוצאי־שבת קודש.

שבת קודש פרשת וישלח

י"ד בכסלו

יום חתונת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו עם הרבנית מרת חיה מושקא ע"ה, בת כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע – ביום ג' פרשת וישלח, י"ד בכסלו תרפ"ט, בעיר ווארשא¹.

מעלת היום, בלשון הרבי²: "חתונה בכלל, אצל כל איש פרטי, היא עניין כללי. אבל אצלי – הרי עלידי החתונה הוכנסתי אחר־כך בעניינים כלליים כו'. זה היום בו קישרו אותי עמכם, ואתכם עמי, וביחד נתיגע ונביא את הגאולה האמיתית והשלימה, וסיים: יעזור השם־יתברך שנראה פרי טוב בעמלנו".

"לפני ראש־השנה של חסידות צריכים גם־כן [את] ההקדמות על־דרך [ההכנות וכו'] דימי הסליחות וחודש אלול"³. הפטרה: "חזון עובדיה" (עובדיה א)⁴.

היום – סיום לימוד ספר התניא בסדר הלימוד ד'חתי'ת, כתקנת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע⁵. [וכן נהגו לסיים את לימוד לוח היום יום'. וראה להלן]. יש לסיים עד צאת הכוכבים של יום י"ט כסלו⁶, את המסכת שקיבל עליו כל אחד ואחד בחלוקת הש"ס אשתקד.

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון³.

תחנון ההתוועדויות ברוב עם:

* יש להכין תכנית מפורטת איך לנצל יום זה [י"ט כסלו] להפצת המעיינות, ובאופן שיהיה רישומו ניכר במשך השבועות והחודשים שלאחרי זה, כיוון שנקרא ראש־השנה לחסידות ודרכי החסידות⁷.

* פשט המנהג, אשר עיקר ההתוועדות די"ט כסלו הוא באור ליום כ' כסלו, כי הגאולה מהמאסר היתה בעת תפילת מנחה, שלוש שעות אחר זה היה בדירת מנגד בייסורים נפשיים וכו'. "בכל זה, הרי בכמה וכמה מקומות מתוועדים גם באור לי"ט כסלו, וברכת חסידים עליהם תבוא.

(5) וראה להלן הערה 50.

(6) שיחת ש"פ שמות תשי"ג, 'תורת מנחם – התוועדויות ח"י עמ' 291. וראה גם סה"ש תשי"ד עמ' 50, שי"ט כסלו הוא "שמחת תורה של פנימיות התורה", ובשמחת תורה "מסיימים ומתחילים את התורה".

לשאלה אודות אדם שלא יכול היה לסיים את המסכת דחלוקת הש"ס עד י"ט בכסלו, האם צריך להשלימה אחר־כך, והאם יש איזה עניין לסיים עד כ"ד בטבת [תאריך חלוקת הש"ס בשנים תרס"ג־תשי"ב, כמובא לקמן], ענה הרבי: "וכל ההקדם ישוּבַח, כמובן." (נדפס ב'כפר חב"ד', גיליון 927 עמ' 21).

(7) אג"ק חט"ז עמ' קלב.

ומרגליות וכו', שעליזה נאמר¹⁸ "אוולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לכו", היינו, שמתעקש לילך דווקא בדרך עקלתון, ואחר כך בא בטענות מדוע אינו מצליח וכו', כמבואר בהמשך מים רבים¹⁹ – ודוגמתו בנמשל – הוא עניין ירידת הנשמה למטה, שזוהי ירידה גדולה ביותר, שהרי בהיותה למעלה היתה באהבה ויראה כו', מה־שאי־כן בירידתה למטה, ובלשון חז"ל²⁰ "למצרים ירדתם כו' יצרה־רע יש ביניכם", ועל־דרך זה הירידה ל"כנען" ("כנען בידו מאזני מרמה"), שהיא מהמקולקלים שבאומות²¹ – שזהו כמשל הסוחר שמוציא כסף וזהב מרשותו להיות מפזר ונוסף עוד, ודוגמתו בהנשמה שמוציאה את הכסף וזהב שהם האהבה והיראה, בשביל היתרון שיהיה על־ידי ירידתה למטה, שעל זה נאמר²² "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף", כלומר שיש יתרון ומעלה בתורת פיך בעולם־הזה יותר מבחינת זהב וכסף שהיתה הנשמה למודה בהם בתחילה¹⁶.

והעניין בזה – שהיתרון והרווח שנעשה על־ידי הירידה למטה, הוא, מצד המעלה שבעבודת הכירורים בדברים גשמיים ששורשם מעולם התהוה, שזהו עניין התהוה כפי שהוא בכללות העבודה שלאחרי מתן־תורה.

ד. וזהו גם תוכן המשך הפרשיות – שמפרשת וישלח באים לפרשת וישב:

כאשר לא מתפעלים מהחושך שבעולם, ויוצאים בתוקף המתאים לעסוק בעבודת הכירורים – שזהו תוכן פרשת וישלח – אזי נעשה "וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען"²³:

אביו – יצחק – הוא בחינת גבורות דעתיק²⁴, וכיוון ש"לית שמאלא בהאי עתיקא"²⁵, ישנו פחד

(18) משלי יט, ג.

(19) תרל"ז – בתחלתו.

(20) שבת פח, סע"ב ואילך.

(21) תו"כ ופרש"י אחרי יח, ג.

(22) תהילים קיט, עב.

(23) ר"פ וישב.

(24) ראה תו"א מקץ לט, ב. ובכ"מ.

(25) זוהר ח"ג קכט, א. וראה שם רפט, א.

ומורא מכללות הירידה לארץ כנען, שזהו עניין "מגורי אביו", "מגורי" מלשון פחד ומורא²⁶. אמנם מעלתו של יעקב – שאצלו נעשית עבודת הכירורים בארץ כנען באופן של התיישבות, "וישב יעקב"²⁷.

* * *

1. בעמדנו בימים שבין יו"ד כסלו, זמן הלידה של חסיד, לי"ט כסלו, שהוא עניין הברית²⁸, ובפרט ביום השבת קודש שלפני י"ט כסלו, מכיוון שמיניה מברכין כולהו יומין²⁹, מתברך ממנו י"ט כסלו, ראש־השנה לתורת החסידות ולדרכי החסידות, שבו נמשכת המשכה כללית על כל השנה כולה – יהירצון שתהיה ההמשכה בנוגע לתורת החסידות ולדרכי החסידות ללא העלמות והסתרים, וללא מניעות ועיכובים, הן בגשמיות והן ברוחניות, והיו בנקל, ובהצלחה מופלגה בדרך שלמעלה מהטבע³⁰.

(חלקים משיחת שבת פרשת וישלח, י"ד בכסלו ה'תשי"ד – ויבל העשרים וחמש לנישואי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו³ – בלתי מוגה, תורת מנחם כרך י עמ' 201-207; במהדורה זו היתוספו כמה פרטים מהעתק ההנחה שבספריית אגודת־חסידי־חב"ד, וכן מיומן שנרשם בשעתו על־ידי הרה"ת ר' משה שי' לברטוב)

(26) ראה זוהר ח"א קפ, א. אור־תורה להרב המגיד וישב יז, ב. תו"א שם כז, ב. ועוד.

(27) ראה גם ספר־השיחות תשי"ד עמ' 50.

(28) ראה סה"ש תש"ז ע' 87. וש"נ. לקוטי־דיבורים כרך ג' עמ' 976.

(29) זוהר ח"ב סג, ב. פח, א.

(30) חסר סיום הברכה (המור"ל).

(31) בליל ש"ק נכנסו זקני החסידים לברך את כ"ק אדמו"ר לרגל יובל הכ"ה להנישואין, ואח"כ נענה כ"ק אדמו"ר ואמר, שכאשר יהיו חסידים שמחים ובריאים (פריילעכע און געזונטע) אזי יהי גם לו טוב יותר.

ביום הש"ק, משך זמן אחרי התפלה, קרא כ"ק אדמו"ר לא' מהמשב"ק, ואמר, שרצונו להתוועד בקשר עם מלאת יובל הכ"ה להנישואין, אבל, ללא רעש ("אָן אַ טומל"). ולאחרי משך זמן, נכנס כ"ק אדמו"ר לביהמ"ד, קידש על היין, והורה שכל הקהל יעשו קידוש ויאמרו "להיים".

הנישואין לעתיד על-ידי פנימיות התורה

בפנימיות התורה נמשך העצם

מבואר בדרושי חסידות בפירוש דברי המדרש, "העולם הזה אירוסין היו, שנאמר וארשתיך לי לעולם. אבל לימות המשיח יהיו נישואין, שנאמר כי בועלך עושיך". כלומר, שבמתן-תורה נעשה הקשר של בני-ישראל עם הקב"ה באופן של אירוסין בלבד, ולימות המשיח תהיה גם השלימות של נישואין. וזהו גם מה שנאמר "והיה ביום ההוא גו' תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי", ש"בעלי" הוא "לשון אדנות ומורא", "ככלה בבית אביה", "דאכתי ארוסה היא ואין לו בה אישות", ורק לעתיד-לבוא "תקראי אישי", "לשון אישות ונישואין", "ככלה בבית חמיה שכבר נישאת". וטעם הדבר – משום שבמתן-תורה (ועד עכשיו, "העולם הזה") נתגלה בעיקר הנגלה שבתורה, ולימות המשיח יהיה עיקר ושלימות הגילוי של פנימיות התורה.

והעניין בזה: החילוק בין אירוסין לנישואין, הוא, שעל-ידי אירוסין (קידושין) "אסר לה אכולי עלמא כהקדש", אבל עדיין אין כאן המשכה בפנימיות, ודוגמתו בתורה – שבמתן-תורה נתגלה בעיקר החיצוניות והגליא שבתורה, ואילו הפנימיות והנסתר נשאר בבחינת מקיף; ולימות המשיח יומשך ויתגלה גם הפנימיות והנסתר באופן של המשכה בפנימיות, בדוגמת הייחוד של נישואין, ומה גם שהייחוד צריך להיות באבר חי, ודוגמתו בסתים דאורייתא שהיא החיות שבתורה.

וכיוון שפנימיות התורה היא בדוגמת הייחוד וההמשכה פנימית של נישואין – מודגש בזה עניין המשכת העצם שנעשה על-ידי ההתלבשות למטה דווקא, כמו בנישואין.

(מהתוועדות י"ט בכסלו ה'תשי"ב – תורת-מנחם כרך ד, עמ' 195-197 – בלתי מוגה)

דרך קלה להבאת הגאולה ב"שלום"

מבואר בכמה מקומות, שכללות עניין הגלות קשור עם עבודת הבירורים – בירור רפ"ח ניצוצים כו', ו"כשיגמרו הבירורים יבוא משיח במהרה בימינו אמן". ועל-פי זה צריך להבין: כיצד אומרים שעל-ידי העבודה ב"פוצו מעיינותיך חוצה" פועלים את ביאת משיח צדקנו – הרי עניין זה תלוי בשלימות וגמר בירור הניצוצות, ומה שייך זה להפצת מעיינות פנימיות התורה!?

והביאור – שזהו החילוק שבין עבודה באופן של מלחמה לעבודה באופן של שלום:

[...] ולעומת זאת, ישנה דרך נוחה ומהירה יותר – הפצת המעיינות חוצה, שעבודה זו היא באופן של שלום, היינו, שאין צורך כלל במלחמה עם המנגד, כי כאשר "מעיינות" פנימיות התורה באים באופן של "הפצה" במקום ה"חוצה" – הרי זה שוטף ("עס שוויינקט אראפ") בדרך ממילא את כל הדברים המעלימים ומסתירים, ואז נפעל בדרך ממילא גם עניין בירור הניצוצות...

(משיחת שבת פרשת וישלח, י"ד בכסלו ה'תשמ"ה; התוועדות ה'תשמ"ה, כרך ב, עמ' 508 והלאה – בלתי מוגה)

"הווי גביר לאחיך".

(לקוטי שיחות כרך טו, עמ' 298)

קטונתי... כי במקלי עברתי את הירדן ועתה הייתי לשני מחנות (לב,יא)

חסידים הראשונים פירשו – יעקב התאונן כאן על העובדה שחלה ירידה מסויימת במידת ביטחונו בקב"ה.

"קטונתי" – נתקטנה חסידותי ומידת אמונתי. שהרי

"במקלי עברתי את הירדן הזה" – בתחילה היתה אמונתי וביטחוני חזקה ותקיפה, עד שעברתי את הירדן במקלי לבד (כפירוש רש"י), ללא יראה ופחד. אבל "ועתה הייתי לשני מחנות" – עתה אני ירא מעשיו, עד שבגלל פחד זה חילקתי את העם לשני מחנות ("אם יבוא עשיו אל המחנה האחת וגו'").

(רמ"ח אותיות, אות ג)

כי שרית עם אלקים (לב,כט)

אלוקים – הוא עניין הצמצום, ההעלם והסתר על שם הוי'.

מצד שם הוי' הנה "אני הוי' לא שנית", ו"אין עוד מלבדו", ו"כולא קמיה כלא חשיב" – העולם אינו תופס מקום כלל. ואילו מה שנראה העולם ליש ודבר נפרד – הוא מחמת הצמצום וההסתר דשם אלוקים. "שרית עם אלקים" – היינו בחינת שר ומושל על בחינת שם אלוקים, שלא יסתיר ויעלים על שם הוי'.

המלאך בירך את יעקב ואמר לו "כי שרית עם אלוקים", בכוחו של יעקב לגבור על שם אלוקים, שלא יעלים, ככתוב בו (בראשית כח): "והיה הוי' לי לאלקים", ששם הוי' יאיר ללא העלמת שם אלוקים.

(לקוטי תורה במדבר פר' חקת דף סב ע"ב)

ויקרא יעקב שם המקום פניאל... וזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל

(לב,לא-לב)

מדוע נאמר בתחילה "פניאל" ביו"ד ואחר כך "פנואל" בוא"ו?

מבאר הרב המגיד ממזריטש:

שני השמות מסמלים שני שלבים בניצחונו של יעקב על עשיו.

בתחילה גבר יעקב על שרו של עשיו, שהוא ניצחון רוחני. ניצחון זה הוא בהעלם, ולכן נאמר "פניאל"

ביו"ד, המורה על העלם. אחר-כך גבר יעקב גם על עשיו כפשוטו, ניצחון גשמי וגלוי, לכן נאמר "פנואל" בוא"ו, המורה על המשכה וגילוי.

(אור תורה פרשת וישלח דף טז ע"ב)

כי ראיתי אלוקים פנים אל פנים ותינצל נפשי (לב,לא)

"כי ראיתי אלוקים" – היינו בחינת 'ראייה' באלוקות, ככתוב (ישעיה מ) "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה".

"ותינצל נפשי" – על-ידי עבודה בדרך זו ניצלת נפש האדם מישות וגאוה. כי עבודה בבחינת ראייה באלוקות פועלת בו ביטול מוחלט, שאינו מרגיש את עצמו ואת עבודתו כלל.

(ספר המאמרים עת"ר)

פרשת וישלח

וישלח יעקב מלאכים (לבד)

לאחר שגמר יעקב את עבודת ה'בירורים' שלו (בירור ניצוצות דקדושה מן ה'קליפה' והעלאתם למקורם) בבית לבן, ביקש 'לברר' את עשיו. לפני שהתחיל בעבודה זו שלח מלאכים אל עשיו, להיוודע את אשר לפניו – האם יהיה ה'בירור' קל יחסית, או יהיה מתוך קשיים ומלחמה (תוצאות הבדיקה אכן הוכיחו כי מוקדם עדיין 'לברר' את עשיו, והדבר יוכל להתבצע רק לעתיד לבוא, כאשר "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו". ולכן אמר יעקב (להלן לג,יד) "ואנכי אתנהלה לאיטי... עד אשר אבוא אל אדוני שעירה").

מעשה אבות סימן לבנים:

כשם שיעקב, ברצותו לבוא אל עשיו ולבררו, לא סמך על הצלחתו בעבר, בבית לבן, אלא שלח מלאכים לחקור ולבדוק את המצב שבו מצוי עשיו, אם יוכל (וכיצד) יבררו – כן גם בימינו: כשמוצעת לאדם הצעה בדבר תפקיד חדש, עליו לבדוק תחילה אם הצעה חדשה זו, המוצעת לו, לא תגרום לו ירידה רוחנית. עליו לשלוח תחילה 'מלאכים' – היינו כוחות השכל והרגש שלו, שיחקרו ויסיקו אם יוכל להתמודד עם עסק חדש זה שהוצע לו, או לא. האם יוכל להעלותו לקדושה, או חסוֹשֵׁלוֹם להפך (כי העסק אינו רק 'כלי' לפרנסה, אלא גם דבר שזומן לו מן השמים, שבאמצעותו ימלא תפקידו בעבודת ה'בירורים').

לאור חישוב זה – יסיק מסקנותיו.

(לקוטי שיחות כרך ה, עמ' 392)

כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב (לבה)

במדרש (רבה) נאמר, שיעקב נענש על זה שהשפיל את עצמו לפני עשיו. אולם מובן שכוונת יעקב הייתה לברר את עשיו, ואין זה חטא כפשוטו ח"ו. והביאור:

יש שני אופנים בבירור ותיקון הרע:

בירור בדרך 'גילוי אור', (מלמעלה למטה) – המברר מְשַׁרְה על המתברר גילוי אור נעלה, ואור זה דוחה את החושך והרע. בדרך זו הבירור אינו גורם למברר ירידה והשפלה.

בירור בדרך 'התלבשות' – (מלמטה למעלה) המברר יורד אל המתברר, הוא 'מתלבש בלבושי המתברר', ועל-ידי התעסקות עמו הוא מהפך את הרע לטוב. עבודת הבירורים בדרך זו גורמת ירידה למברר, כמאמר "המתאבק עם מנוול מתנוול גם-כן", אולם לגבי המתברר יש בכך יתרון ועילוי, כי מאחר שהבירור הוא בדרך התלבשות והתעסקות (לא בדרך דחייה וביטול), מביא הדבר שהמתברר כפי שהוא במציאותו חדל להיות מנגד לקדושה.

יעקב בירר את עשיו בדרך השנייה – בדרך 'התלבשות'. אמנם בירור זה גרם השפלה וירידה ליעקב, שבאה לידי ביטוי בכך שיעקב השפיל את עצמו לפני עשיו; אך על-ידי זה גרם שעשיו, כפי שהוא במציאותו, הודה ו"אישר" שהוא עבדו של יעקב. וכפירוש רש"י (לקמן לג,ט) "הודה לו על הברכות", כולל הברכה של

"יום הבהיר י"ט כסלו מממש ובא"

מה יענה יהודי פשוט על השאלה: מהו עניינו של י"ט כסלו? • הרבי מבקש דיווחים מפורטים • דיווחים מחגיגות היום הבהיר בברזל ובכפר חב"ד, ותיאור חלקי של התוועדות י"ט כסלו תשכ"ו * הרקע להתוועדות הראשונה בדטרויט שזכתה למכתב מיוחד מהרבי • ושם: "תורת רבנו הזקן... התורה אשר יצאה לאור צדקתה גלוי לעיני כל ביום הי"ט כסלו"

סיבת המאסר והגאולה

גם במכתבים שבהם הרבי השיב לפונים אליו בעניינים אישיים, הזכיר את עניין י"ט כסלו; כך למשל כותב הרבי בי"ג בכסלו תשי"ט (אגרות קודש כרך ח"י עמ' צח):

לרגל יום הבהיר י"ט כסלו הממשמש ובא, אחתום מכתבי בברכה לבשורות טובות בכל האמור בטוב הנראה והנגלה...

בשבת פרשת תולדות תשמ"ה (התוועדויות תשמ"ה כרך ב, עמ' 717) אמר הרבי:

כאשר שואלים יהודי פשוט מהו ענינו של י"ט כסלו? – צריכים לראות – משיב בפשטות – מה אומר על כך בעל הגאולה עצמו, ומה אומרים על כך – להבדיל – אלו שאסרוהו בתחילה ושחררוהו בי"ט כסלו.

ובכן, בעל הגאולה אומר שגאולתו קשורה עם ענין התורה – גילוי פנימיות התורה, תורת החסידות. וכן, להבדיל, הגויים שאסרוהו – הרי סיבת המאסר הייתה הטענה על כך שמחדש ענינים בתורה שתוכנם

מרידה במלכות כו', וכאשר נוכחו לדעת שטענה זו בשקר יסודה – שחררוהו, והתירו לו להמשיך בפירסום והפצת תורתו.

וזהו גם הקשר דיו"ד וי"ט כסלו לחנוכה – מכיון ש"תורה" (תוכן הענין דיו"ד וי"ט כסלו) ענינה "תורה אור", על-דרך ובדוגמת האור דנרות חנוכה.

לאחד מחשובי עסקני חב"ד כתב הרבי בא' דראש-חודש טבת תשי"ז ('נלכה באורחותיו' עמ' 151):

לאחרי שתיקתו הארוכה שוב הפעם... נתקבל מכתבו מכ"ו כסלו, בו כותב, בקיצור נמרץ – אודות ההתוועדויות ד"ט כסלו. ולפלא הקיצור במקום שאמרו לפרט.

שמחה וגם רצינות

כך דיווח הרה"ח הר"ר חיים בנימיני לרבי בג' טבת תשכ"ז ('שיבה של מעלה' עמ' 163): "בחג הגאולה התוועדנו עם בני הישיבה אור ליום הבהיר י"ט כסלו. כמו כן ביום כ"א כסלו

במסיבת סיום שנת הלימודים, בה סיימו מסכת ראש השנה בהשתתפות הורי התלמידים שיחיו עם אורחים רבים וניצלנו את ההזדמנות לפרסומי ניסא ברבים.

"יש לציין כי בהתוועדות עם תלמידינו שיחיו בערך כשעתיים וחצי, הורגשה בתוך השמחה גם הרצינות איך שקיבלו ושמעו את אשר נאמר, ואיך ששרו ורקדו בין חלקי סיפור פרשת הגאולה וחזרת שיחות ואיך שרצו להמשיך עוד ועוד. יהי רצון שכל הפעולות וההשתדלות לקרב אותם תמיד יותר ויותר לתורתנו הקדושה בכלל ותורת החסידות בפרט, תביא תוצאות גם לגבי התנהגותם בחיי היום יום לפי הוראותיה".

שנים לאחר מכן, בכ"ג כסלו תשד"מ (שם עמ' 452), הוא כותב:

"הנני להודיע כי השתתפו בהתוועדות אור ליום הגאולה ור"ה לחסידות י"ט כסלו ציבור שזה כמה שנים לא זכינו לראות בבית המדרש של הישיבה. באו שני אוטובוסים מריו [די ז'נרו] וגם בעלי בתים מפטרופוליס וב"ה שמחנו והשתדלנו לשמח אחרים גם כן... והבעת תודה לכ"ק אדמו"ר שליט"א עבור מתנת חנים של נתינת כח וברכות קודש שאפשרו בחושך כפול ומכופל להגיע לכל זה".

האלוף נטל חלק בשמחה

כמעט מאז ייסוד כפר-חב"ד נהפכו חגיגות י"ט כסלו בכפר-חב"ד לחגיגות המרכזיות של היום הבהיר בארץ הקודש, כשבאופן מתמיד זירז הרבי, עודד, ותבע לארגון מסודר ומפורסם של האירועים.

הנה קטע ממכתב אחד התמימים מתלמידי ישיבת תומכי תמימים המרכזית בכפר חב"ד, מיום שני כ"א כסלו תש"ל, שבו הוא מדווח לעמיתו כי 770 על חגיגת י"ט כסלו בכפר:

"1. אתמול בלילה היתה כאן החגיגה, כרגיל בהשתתפות נשיא המדינה; וכן השתתפו מר קשתי, האלוף רחבעם זאבי ועוד. המנחה היה הרה"ח ר' צבי גרינוולד שי' שעשה מלאכתו נאמנה.

"2. 'קול ישראל' העביר ב'שידור-חי' בתוכנית

'היום הזה' את רגעי כניסת נשיא המדינה לבית הכנסת, וכן השמיעו דברים קצרים שאמר הרה"ח ר' יצחק גנזבורג.

3. מספר המשתתפים היה כרגיל, אך השמחה הפעם היתה יוצאת מן הכלל.

4. אחרי החגיגה [הגדולה והרשמית] התקיימה התוועדות בביתו של הרה"ח ר' פייטל שי' סודקביץ עם חברי ארגון נכי צה"ל משעה 10.30 בערב עד שעה מאוחרת בלילה.

5. סיפר לי הת'... כי כשעשה את דרכו מוקדם יותר לביתו של ר' פייטל סודקביץ נעצרה לידו מכונית צבאית והוא ראה את מפקד בסיס חיל-האוויר מתלינוף, אלוף משנה שמואל שפר, וכן את סרן אלישע (אותם הכיר מפעילות ערבי חב"ד בבסיסים). הוא לקחם עמו לבית-הכנסת והעלה אותם לבמה. הם מאוד נהגו ובתום החגיגה הגדולה הגיעו גם לביתו של פייטל, ושם נהנו עוד יותר מר' צבי גרינוולד. שמואל שפר שתה אתם הרבה מאוד משקה והיה במצב רוח מרומם. החליטו החברה בתיאום עם ר' צבי גרינוולד שהוא יארגן ערב חב"ד בבסיסו לכל אנשי הבסיס, בימים הקרובים.

"הוא הבטיח שאת הערב הוא יארגן בעצמו..."

השליחות לדטרויט

הנה תיאור הדברים שקדמו לחגיגת י"ט כסלו הראשונה עלידי סניף ה'מרכז לענייני חינוך' בדטרויט, משיגן ארה"ב:

במהלך התוועדות שבת פרשת מקץ ה'תשח"י (תורת מנחם כרך כא עמ' 296-297) נערכו 'שבע ברכות' לשני תלמידים, והרבי נימק בעובדה זו את הסיבה למאמר החסידות שאמר בהתוועדות, המבוסס על מאמר שנאמר "בעת סעודת החתונה שנת תרנ"ז". הרבי הזכיר את הנאמר במאמר שם אודות "בן פורת יוסף" כפירוש התרגום "ברא דיסגי" שתוכנו הוספה והוספה להוספה כו'.

את השיחה סיים הרבי באיחול הבא:

"יתן השם יתברך ששני התלמידים הנ"ל יצליחו בהצלחה מופלגה במילוי שליחותם שנוסעים להפיץ המעיינות חוצה, ושתהיה הוספה והוספה להוספה,

בבחינת תוספת מרובה על העיקר – שיביאו אלפי חסידים...
העיתיר עליהם עוד שפע ברכות.
אחד מאותם תלמידים היה הרב שלום-דובער שם-טוב, שעוד בעיצומו של שבוע ה'שבע ברכות' נסע עם "זוגתו הרבנית מרת בת-שבע תחיה" לפתוח סניף חדש של ה'מרכז לענייני חינוך'. כעבור שבועות מספר כתב להם הרבי, בכ"א טבת ('צדיק למלך' חוברת וא"ו עמ' 88):
 בנועם קבלתי מכתביו במ כתב מראשי פעולותיו בקודש במחנה הטהור. ויהי רצון שתהיה ההתחלה בשעה טובה ומוצלחת בכל הפרטים, וילכו הוא וזוגתו תחיה מחיל אל חיל במלאכת הקודש, אשר בודאי תביא לרוב הצלחה בענייניהם הפרטים ובכל הפרטים.
בהמשך אותה שנה (שם עמ' 93) כותב להם הרבי:

ואשרי חלקם וגדול זכותם אשר ההשגחה העליונה העמידתם בקרן אורה – עבודה האמורה מתאים לרצון וכוונת רבותינו נשיאינו וצוקללה"ה נבג"מ ז"ע.
כמעט שנה לאחר מכן מקיים הסניף החדש את ההתוועדות הראשונה לרגל י"ט כסלו. לרגל המאורע משגר להם הרבי איגרת מיוחדת (אגרות קודש כרך ח"י עמ' צט):
 ב"ה, י"ד כסלו, ה'תשי"ט, ברוקלין, נ.י.
 הנהלת המרכז לענייני חינוך, סניף דיטרויט, ה' עליהם יחיו שלום וברכה!
 בנועם קבלתי ההודעה על דבר ההתוועדות הראשונה הנערכת על ידכם – ביום הבהיר, הוא יום י"ט כסלו הבא-עליו-לטובה.
 וברכתי שלוחה בזה, אשר תהיה בהצלחה, ולהצלחה מתמדת בעבודתכם בשטח החינוך על טהרת הקודש.
 אשר הצלחה אמיתית בזה ומתמדת – ענינה הפצת היהדות האמיתית תורת ה' ומצותיה בחיי

היום יומיים של חוגים ההולכים ומתרחבים. ומגלגלין זכות ליום זכאי – הוא יום הגאולה, י"ט כסלו – אשר מההתוועדות ביום זה יתוסף בעבודת הסניף שלכם מרץ רב חיות ואור, ותביא הוספה זו להוספה פי כמה בכל עניני חינוך הכשר במשך כל השנה.
 מפורסמת פרשת חגי-הגאולה זה בתוככי בני-ישראל. וחגיגתה בכל שנה ועתה, כעבור מאה וששים שנה, צריכה להזכיר ולעורר את כל אחד ואחת מאתנו על ההכרח, ובפרט בימינו אלו, לעבוד את ה', על-ידי לימוד תורתו הנגלה והפנימית – החסידות – לימוד המאחד כל חלקי הנפש הנגלה והפנימית – וקיום מצותיו בחיות והתלהבות. מיוסדים על אהבת השם, אהבת התורה ואהבת כל אחד מישראל, אשר חד הן – וכמבואר בארוכה בתורת רבנו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך – התורה אשר יצאה לאור צדקתה גלוי לעיני כל ביום ה"ט כסלו.
 בברכה לכל אחד ואחת מהמשתתפים בהתוועדות ולכל אחד ואחת מהלוקחים חלק בעבודתכם הקדושה בעניני חינוך על טהרת הקודש.

עין בעין יראו

כך תיאר אחד התמימים ב-770 דאז, הרה"ח אברהם אלטר שי' הלוי הבר, את התוועדות י"ט כסלו תשכ"ו אצל הרבי ('מכתבים מבית חיינו' עמ' 49):
 "... בסיום ההתוועדות ניגנו ד' בבות, ובאמצע אד"ש עצם את עיניו והיה ערנסט [רציני], ולאחר מכן נגנו נייע זשוריצי כו', ונעמד כ"ק אד"ש ורקד והרקיד את כולם. בהמשך נגנו אני מאמין, וגם שם עצם אד"ש את עיניו והיה ערנסטער [רציני].
 "לבסוף בירך ונתן את המזונות שיתועדו היום. ובאמת עכשיו מתחילים להתוועד למטה, ואולי ר' ניסן [=נעמנאו] שבא לכאן לי"ט כסלו – יתוועד, ואסיים".